

ZARZĄDZENIE NR 68/2021
WÓJTA GMINY PARYSÓW
z dnia 14 października 2021 r.

**w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy
Parysów**

Na podstawie art. 68 ust 2 pkt 7 i art. 69 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U z 2021 r. poz. 305 ze zm.) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Niniejszym wprowadzam zasady i tryb zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy Parysów, określone w Regulaminie zarządzania ryzykiem stanowiącym załącznik do zarządzenia.

§ 2.

Zobowiązuję Z-cę Wójta, Skarbnika, kierowników referatów do stosowania się do zapisów niniejszego zarządzenia oraz zapoznania pracowników z niniejszym zarządzeniem w celu jego stosowania.

§ 3.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

WÓJT GMINY PARYSÓW

Bożena Kwiatkowska

WOLIT GMW PARYSÓW
Bosnia i Hercegowina

REGULAMIN ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

§ 1. Założenia ogólne

1. Regulamin zarządzania ryzykiem opisuje przyjęty w Urzędzie Gminy Parysów model zarządzania ryzykiem.
2. Zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłym, stanowiącym jeden z elementów kontroli zarządczej w jednostce.
3. Ilekroć w regulaminie jest mowa o:
 - 1) jednostce lub urzędzie – oznacza to Urząd Gminy Parysów;
 - 2) kierownikowi jednostki – oznacza to Wójta Gminy Parysów;
 - 3) kierownikach komórek organizacyjnych – oznacza to również osoby zatrudnione na samodzielnych stanowiskach pracy;
 - 4) ryzyku – należy przez to rozumieć prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia mającego negatywny wpływ na wykonywanie zadań bądź osiągnięcie celów;
 - 5) prawdopodobieństwie wystąpienia ryzyka – należy przez to rozumieć częstotliwość występowania zdarzenia objętego ryzykiem;
 - 6) wpływie ryzyka – należy przez to rozumieć skutki dla realizowania zadań i osiągnięcia celów spowodowane przez zdarzenie objęte ryzykiem;
 - 7) istotności ryzyka – należy przez to rozumieć kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i jego wpływie na działalność jednostki;
 - 8) akceptowalnym poziomie ryzyka – należy przez to rozumieć ustalony w zarządzeniu poziom istotności ryzyka, przy którym nie jest wymagane podejmowanie działań przeciwdziałających ryzyku;
 - 9) zarządzaniu ryzykiem – należy przez to rozumieć proces identyfikacji, oceny i przeciwdziałania ryzyku. Proces ten obejmuje także monitorowanie ryzyka i środków podejmowanych w celu jego ograniczenia;
 - 10) rejestrze ryzyka – należy przez to rozumieć dokument odzwierciedlający przeprowadzoną identyfikację i analizę ryzyka oraz przyjętą reakcję na ryzyko.

§ 2. Ogólne zasady zarządzania ryzykiem

1. Celem zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy Parysów jest:
 - 1) usprawnienie procesu planowania;
 - 2) zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągnięcia celów;
 - 3) uzyskanie bezpieczeństwa informacji, w tym danych osobowych;
 - 4) zapewnienie odpowiednich mechanizmów kontroli zarządczej;
 - 5) zapewnienie kierownictwu otrzymywania na czas informacji na temat zagrożeń dla realizacji celów i zadań.
2. Zarządzanie ryzykiem wewnętrznym odbywa się w szczególności według zasad:
 - 1) spójności z przepisami prawa oraz wytycznymi w zakresie standardów kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych;
 - 2) powiązania z celami i zadaniami jednostki;
 - 3) przypisania odpowiedzialności;
 - 4) proporcjonalności działań przeciwdziałających ryzyku do jego istotności.

§ 3. Elementy zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje:

- 1) identyfikację i ocenę ryzyka oraz odniesienie go do akceptowalnego poziomu ryzyka;
- 2) określenie reakcji na ryzyko i wskazanie działań w celu zmniejszenia danego ryzyka do akceptowalnego poziomu ze wskazaniem właścicieli ryzyk;
- 3) przeciwdziałanie ryzyku;
- 4) monitorowanie i dokonywanie zmian.

§ 4. Identyfikacja ryzyka

1. Identyfikacja i ocena ryzyka oraz ustalenie metody przeciwdziałania ryzyku dokonywane jest podczas przygotowania do realizacji zadań jednostki w danym roku.
2. Identyfikacja ryzyka polega na określeniu ryzyka, które zagraża poszczególnym celom i zadaniom uwzględnionym w rocznym planie działalności jednostki.
3. Identyfikując ryzyko, analizuje się wyniki wcześniej przeprowadzonych kontroli oraz przypadki nieprawidłowości i niepowodzeń w osiągnięciu celów jednostki w przeszłości.
4. Podczas identyfikacji należy przeanalizować:
 - 1) obszary działalności jednostki;
 - 2) cele i zadania jednostki proponowane do realizacji w danym roku;
 - 3) zagrożenia związane z osiągnięciem celów i realizowaniem zadań, w szczególności wynikające z następujących czynników:
 - a) struktury organizacyjnej jednostki;
 - b) sytuacji finansowej jednostki, w tym: liczby, rodzaju i wielkości dokonywanych operacji finansowych;
 - c) liczby pracowników oraz ich kwalifikacji;
 - d) przestrzegania przez pracowników zasad etyki;
 - e) warunków pracy w jednostce;
 - f) wpływów i nacisków zewnętrznych na pracowników jednostki (zwłaszcza o charakterze korupcyjnym lub innym kryminogennym);
 - g) możliwości zaistnienia zmian (np. struktury organizacyjnej, sposobu działania, fluktuacji kadr, systemów informatycznych);
5. Podczas identyfikacji stosowana jest kategoryzacja ryzyka.
6. Ustala się następujące kategorie (obszary) ryzyka:
 - 1) ryzyko finansowe;
 - 2) ryzyko dotyczące zasobów ludzkich;
 - 3) ryzyko działalności;
 - 4) ryzyko zewnętrzne.Przykłady ryzyka występującego w ramach powyższych kategorii (obszarów) stanowi *Załącznik nr 1*.
7. W ramach systemu bezpieczeństwa informacji i danych osobowych ustala się następujące kategorie (obszary) ryzyka:
 - 1) ryzyko naruszenia bezpieczeństwa informacji;
 - 2) ryzyko awarii technicznej;
 - 3) ryzyko nieautoryzowanego działania;
 - 4) ryzyko utraty podstawowych usług;
 - 5) ryzyko zniszczenia fizycznego;
 - 6) ryzyko związane z wystąpieniem zjawiska naturalnego.Przykłady ryzyk występujących w ramach powyższych kategorii (obszarów) stanowi *Załącznik nr 2*.

§ 5. Ocena ryzyka

1. **Ocena ryzyka** polega na określeniu prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i wpływu, a następnie ustaleniu jego istotności według zasad określonych w § 6.
2. Określenie **prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka** polega na określeniu przewidywanej częstotliwości występowania zdarzenia objętego ryzykiem w trakcie roku. Do określenia prawdopodobieństwa stosowany jest opis jakościowy przy zastosowaniu skali ocen: wysokie, średnie, niskie.
3. Określenie **wpływu ryzyka** polega na określeniu przewidywanych skutków, jakie będzie miało wystąpienie zdarzenia objętego ryzykiem dla realizacji zadania lub osiągnięcia celu w działaniu Gminy Parysów. Do określenia wpływu używany jest opis jakościowy przy zastosowaniu skali ocen: wysoki, średni, niski.
4. Podczas określania prawdopodobieństwa i wpływu ziszczenia się ryzyka stosowane są zasady zawarte w *Załączniku nr 3*.

§ 6. Poziom istotności ryzyka

1. W oparciu o dokonaną ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i jego wpływu ustalany jest poziom istotności ryzyka wskazany w *Załączniku nr 3* do zarządzenia.
2. Ustala się następujące poziomy istotności ryzyka:
 - 1) **ryzyko poważne**, tj. ryzyko o wysokim lub średnim prawdopodobieństwie i wysokim wpływie oraz wysokim prawdopodobieństwie i średnim wpływie.
 - 2) **ryzyko umiarkowane**, tj. ryzyko o wysokim prawdopodobieństwie i niskim wpływie oraz ryzyko o średnim prawdopodobieństwie i średnim wpływie, a także ryzyko o niskim prawdopodobieństwie i wysokim wpływie.
 - 3) **ryzyko niskie**, tj. ryzyko o średnim lub niskim prawdopodobieństwie oraz niskim wpływie.

§ 7. Akceptowany poziom ryzyka

1. Ryzykiem akceptowanym jest ryzyko niskie oraz ryzyko umiarkowane. Ryzyko poważne przekracza akceptowany poziom ryzyka.
2. Ryzyko przekraczające akceptowany poziom ryzyka wymaga ustalenia i podjęcia działań ograniczających je do poziomu umiarkowanego lub niskiego poprzez zmniejszenie jego wpływu lub prawdopodobieństwa ziszczenia się (przeciwdziałanie ryzyku).

§ 8. Metody przeciwdziałania ryzyku

1. Metodami przeciwdziałania ryzyku są:
 - 1) kontrolowanie i ograniczanie ryzyka – działanie w celu zmniejszenia ryzyka. Przykładem tej formy jest stosowanie mechanizmów kontroli zarządczej lub też wprowadzenie dodatkowych procedur kontrolnych w danym procesie;

- 2) przeniesienie ryzyka – przekazanie ryzyka podmiotowi zewnętrznemu. Najczęściej przybiera formę ubezpieczenia lub zatrudnienia innego podmiotu do dokonywania określonych działań i przejęcia ryzyka za wynagrodzeniem;
 - 3) zakończeniem działań obarczonych ryzykiem wewnętrznym – polega na wycofaniu się z danego rodzaju działalności;
 - 4) tolerowanie ryzyka – zaniechanie podejmowania działań zaradczych z uwagi na brak możliwości wskazania takich działań, które byłyby skuteczne lub w przypadku, gdy koszt podjętych działań zaradczych jest wyższy niż koszt poniesienia ryzyka.
2. Podstawowym rodzajem reakcji na ryzyko w Urzędzie Gminy Parysów jest kontrolowanie i ograniczanie ryzyka.
 3. W celu przeanalizowania określenia metody przeciwdziałania ryzyku należy przeanalizować:
 - 1) przyczyny (źródła) ryzyka i możliwe scenariusze rozwoju wydarzeń;
 - 2) istniejące mechanizmy kontrolne stosowane w celu ograniczenia lub uniknięcia tego ryzyka;
 - 3) skuteczność istniejących mechanizmów kontroli, tj. zakres, w jakim przeciwdziałają ryzyku, a poprzez to ułatwiają lub utrudniają realizację ustalonych celów i zadań.

§ 9. Odpowiedzialność

1. Zapewnienie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem należy do zadań kierownika jednostki.
2. Zidentyfikowane ryzyko oraz ustalone metody jego ograniczania do akceptowanego poziomu są na bieżąco monitorowane przez:
 - 1) Kierowników komórek organizacyjnych i kierownika jednostki organizacyjnej, którzy oceniają poziom zidentyfikowanego ryzyka oraz skuteczność stosowanych metod jego ograniczania;
 - 2) Inspektora Ochrony Danych (IOD) w zakresie ochrony danych osobowych i bezpieczeństwa informacji;
3. W odniesieniu do każdego ryzyka ustalany jest właściciel ryzyka.
4. Wszyscy pracownicy jednostki zobowiązani są do aktywnego udziału w zarządzaniu ryzykiem, w szczególności przez:
 - 1) stosowanie się do obowiązujących w jednostce regulacji w zakresie zarządzania ryzykiem;
 - 2) bieżące identyfikowanie ryzyk i informowanie o nich przełożonych;
 - 3) podejmowanie działań w celu zminimalizowania prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka lub jego skutków.

§ 10. Terminy i tryb pracy

1. Identyfikacja, analiza i ocena ryzyka oraz ustalenie metod przeciwdziałania ryzyku dokonywane są raz w roku, podczas przygotowania propozycji do rocznego planu działania jednostki na rok następny.
2. Wstępnej identyfikacji, analizy i oceny ryzyka oraz ustalenia metod przeciwdziałania ryzyku dokonują kierujący komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Parysów.
3. Wyniki oceny, o której mowa w § 10 ust 2, przedkładane są kierującemu jednostką w terminie i formie przez niego określonej (*Załącznik nr 4*).

§ 11. Rejestr ryzyka

1. Zbiorcza informacja na temat ryzyk przedstawiana jest w formie rejestru ryzyka, sporządzonego według wzoru określonego w *Załączniku nr 5* do niniejszego dokumentu.
2. Kierownik jednostki zatwierdzając rejestr ryzyka, podejmuje decyzję o:
 - 1) rodzaju reakcji na ryzyko w stosunku do każdego ryzyka;
 - 2) rodzaju działań zapobiegawczych lub korygujących mających przeciwdziałać wystąpieniu danego ryzyka;
 - 3) częstotliwości raportowania, w zależności od poziomu istotności ryzyka.

§ 12. Rejestr ryzyka

1. Monitorowanie ryzyka jest procesem ciągłym, realizowanym na każdym szczeblu zarządzania, pozwalającym na podejmowanie decyzji przez kierownika jednostki w odpowiednim czasie.
2. W ramach monitoringu dokonywany jest przegląd aktualności ryzyk, adekwatności ich oceny, podjętych działań oraz skuteczności mechanizmów kontroli i identyfikacji nowych ryzyk.
3. Zidentyfikowane ryzyko oraz ustalone metody jego ograniczania są na bieżąco oceniane przez:
 - 1) kierujących komórkami organizacyjnymi, którzy oceniają poziom zidentyfikowanego ryzyka oraz skuteczność stosowanych metod jego ograniczania;
 - 2) kierownika jednostki - w ramach bieżącego zarządzania jednostką sektora finansów publicznych, w tym w szczególności w trakcie narad z kierującymi komórkami organizacyjnymi.

WÓJT GMINY PARYSÓW

Bożena Kwiatkowska
Bożena Kwiatkowska

KATEGORIE (OBSZARY) RYZYKA

Poniższa tabela przedstawia kategorie ryzyka wraz z przykładami możliwych źródeł oraz skutków. Tabela nie określa zamkniętego katalogu ryzyk.

KATEGORIE RYZYKA		
RYZYKO FINANSOWE		
1.	Budżetowe	Związane z planowaniem dochodów i wydatków, dostępnością środków publicznych, dokonywaniem wydatków i pobieraniem dochodów.
2.	Zamówień publicznych i zlecenia zadań publicznych	Związane z podejmowaniem decyzji oraz udzielaniem zamówień publicznych lub zlecaniem zadań publicznych innym podmiotom, np. ryzyko naruszenia zasad, form lub trybu ustawy o zamówieniach publicznych.
3.	Realizacja programów współfinansowanych ze środków zewnętrznych	Związane z wystąpieniem nieprawidłowości przy wykorzystaniu środków z budżetu UE.
4.	Strat majątkowych	Związane ze stratami finansowymi, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia, np. ryzyko pożaru lub innego żywiołu, kradzieży, wypadku, itp.
5.	Odpowiedzialności finansowej	Związane z obowiązkiem zapłaty kwot pieniężnych tytułem, np. odszkodowań, odsetek ustawowych, kosztów procesowych i innych nieplanowanych wydatków.
RYZYKO DOTYCZĄCE ZASOBÓW LUDZKICH		
6.	Personelu	Związane z liczebnością i kompetencjami pracowników, szkoleniami, wprowadzaniem nowych zadań bez zabezpieczenia etatowego.
7.	BHP	Związane ze zdrowiem pracowników
RYZYKO ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ		
8.	Regulacji wewnętrznych	Związane z brakami lub nieaktualnością regulacji wewnętrznych albo z ich niedostosowaniem, brakiem adekwatności.
9.	Organizacji i podejmowania decyzji	Związane ze strukturą organizacyjną, organizacją pracy oraz delegowaniem obowiązków i uprawnień, np. ryzyko nieodpowiedniej do zakresu i wielkości zadań struktury organizacyjnej, ryzyko nieprecyzyjnie określonych obowiązków, ryzyko braku formalnie powierzonych obowiązków.
10.	Kontroli wewnętrznej	Związane z funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej np. ryzyko niedostatecznej kontroli, ryzyko braku kontroli, ryzyko nieskutecznych mechanizmów kontroli.

11.	Informacji	Związane z jakością informacji, na podstawie których podejmowane są decyzje, np. ryzyko braku komunikacji wewnętrznej lub zewnętrznej albo niewłaściwa komunikacja.
12.	Reputacji	Związane z reputacją Urzędu, np. ryzyko negatywnych opinii.
13.	Systemów informatycznych	Związane z używanymi w Urzędzie programami informatycznymi oraz ochroną zawartych w nich danych, np. ryzyko awarii, ryzyko udostępnienia danych osobom nieuprawnionym, ryzyko nieuprawnionej modyfikacji danych.
14.	Nadzoru nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Parysów	Związane z pogorszeniem sytuacji finansowej jednostek organizacyjnych Gminy Parysów.
RYZYZKO ZEWNĘTRZNE		
15.	Infrastruktury	Związane z infrastrukturą, np. z wyposażeniem, bazą lokalową, środkami łączności, zaopatrzeniem w energię, itp.
16.	Gospodarcze	Związane z czynnikami ekonomicznymi, np. kursami walut, inflacją.
17.	Środowiska prawnego	Związane ze zmianami przepisów prawa, niejednolitym orzecznictwem, nieprawidłową wykładnią.

WÓJT GMINY PARYSÓW
Bożena Kwiatkowska

KATEGORIE (OBSZARY) RYZYKA

Poniższa tabela przedstawia kategorie ryzyka wraz z przykładami możliwych źródeł oraz skutków. Tabela nie określa zamkniętego katalogu ryzyk.

KATEGORIE RYZYKA
RYZYKO NARUSZENIA BEZPIECZEŃSTWA
Związane z kradzieżą urządzeń, nośników lub dokumentów, ujawnieniem danych, pobieraniem danych z niewiarygodnych źródeł, nielegalnym oprogramowaniem.
RYZYKO AWARII TECHNICZNEJ
Związane z awarią urządzeń, niewłaściwym funkcjonowaniem urządzeń, niewłaściwym funkcjonowaniem oprogramowania.
RYZYKO NIEAUTORYZOWANEGO DZIAŁANIA
Związane z nieautoryzowanym użyciem urządzeń, nieuprawnionym kopiowaniem oprogramowania, użyciem fałszywego lub skopiowanego oprogramowania, nielegalnym przetwarzaniem danych.
RYZYKO UTRATY PODSTAWOWYCH FUNKCJI
Związane z utratą dostaw prądu, awarią serwerów, awarią urządzeń telekomunikacyjnych.
RYZYKO ZNISZCZENIA FIZYCZNEGO
Związane z pożarem, zalaniem, zniszczeniem urządzeń lub nośników.
RYZYKO ZWIĄZANE Z WYSTĄPIENIEM ZJAWISKA NATURALNEGO
Związane z wystąpieniem zjawisk pogodowych, klimatycznych np. powodzi.

WÓJT GMINY PARYSÓW

Bożena Kwiatkowska

1. Zasady oceny stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka.

Prawdopodobieństwo	Przesłanki
Wysokie (3)	Istnieją uzasadnione powody, aby sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się wielokrotnie w ciągu roku.
Średnie (2)	Istnieją uzasadnione powody, aby sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się kilkukrotnie w ciągu roku.
Niskie (1)	Istnieją uzasadnione powody, aby sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się raz w ciągu roku lub nie zdarzy się wcale w ciągu roku.

2. Zasady oceny wpływu ryzyka

Wpływ	Przesłanki
Wysoki (3)	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje uszczerbek mający krytyczny lub bardzo duży wpływ na realizację kluczowych zadań albo osiągnięcie założonych celów np. poważny uszczerbek w zakresie jakości wykonywanych zadań, poważna strata finansowa lub utrata reputacji.
Średni (2)	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje znaczną stratę posiadanych zasobów , ma negatywny wpływ na efektywność działania, jakość wykonywanych zadań, reputacji jednostki. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem może się wiązać trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
Niski (1)	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje niewielką stratę finansową, zakłócenie lub opóźnienie w wykonywaniu zadań. Nie wpływa na reputację jednostki. Skutki zdarzenia można łatwo usunąć.

3. Poziom istotności ryzyka

Ryzyko poważne (6-9)	Ryzyko o średnim lub wysokim prawdopodobieństwie oraz wysokim wpływie. Ryzyko o wysokim prawdopodobieństwie oraz o średnim wpływie.
Ryzyko umiarkowane (3-5)	Ryzyko o niskim prawdopodobieństwie i o wysokim wpływie. Ryzyko o niskim lub średnim prawdopodobieństwie oraz o średnim wpływie. Ryzyko o wysokim prawdopodobieństwie oraz o niskim wpływie.
Ryzyko nieznaczne (1-2)	Ryzyko o niskim prawdopodobieństwie oraz o średnim lub niskim wpływie.

Arkusz identyfikacji, oceny oraz określenia metody przeciwdziałaniu ryzyku.

Lp	Cel - zadanie	Ryzyko (należy wpisać kategorię ryzyka)	Prawdopodobieństwo (należy wskazać jedną z ocen)	Wpływ (należy wskazać jedną z ocen)	Istotność ryzyka (4x5) (proszę zaznaczyć kolorem czerwonym ryzyka poważne)	Planowana metoda przeciwdziałaniu ryzyka

Zasady wypełniania tabeli:

Numer kolumny	Sposób wypełnienia
1	Numer kolejny celu lub zadania na dany rok pracy jednostki.
2	Nazwa celu lub zadania na dany rok pracy jednostki.
3	Wskazanie kategorii ryzyka oraz krótki opis jego natury np. ryzyko finansowe związane z nieterminowym regulowaniem płatności.
4	Ocena prawdopodobieństwa w skali: wysokie – średnie – niskie.
5	Ocena wpływu w skali: wysoki – średni – niski.
6	Poziom istotności ryzyka wynikający z przyznanych ocen prawdopodobieństwa i wpływu: iloczyn kolumn 4 i 5.
7	Wskazanie planowanej metody przeciwdziałania ryzyku np. powierzenie odpowiedzialności wyznaczonemu pracownikowi, bieżący nadzór Skarbnika.

REJESTR RYZYK NA ROK

Lp.	Obszar ryzyka	Skala ryzyka	Właściciel ryzyka (imię i nazwisko pracownika odpowiedzialnego)	Reakcja na ryzyko (działanie, jakie należy podjąć dla zminimalizowania poziomu ryzyka)

Sporządził:
(imię i nazwisko, podpis)

Zatwierdził:.....
(pieczętka i podpis kierownika jednostki)

WÓJT GMINY PARYSÓW
Bożena Kwiatkowska

WOLF GMBH
Bismarckstraße 100
42699 Solingen